

Zpráva o činnosti vědeckých společností sdružených v Radě vědeckých společností ČR za rok 2022

doc. RNDr. Lubomír Hrouda, CSc.
předseda RVS ČR

V Praze 25. únor 2023

**Rada vědeckých
společností ČR**

Národní 3, 110 00 Praha 1, kontakt: rvs@rvs.avcr.cz;
<http://rvs.paleontologie.cz/>
Tel.: +420 221 403 435; IČ 45240434

Zpráva o činnosti vědeckých společností sdružených v Radě vědeckých společností ČR za rok 2022

Spolek Rada vědeckých společností ČR, z.s., je nezávislé neziskové dobrovolné sdružení, sdružující vědecké společnosti působící v České republice. Vzniklo za účelem prosazování zájmů vědeckých společností v roce 1990 se samostatnými právními subjektivitami. Od roku 2019 působí Rada vědeckých společností jako zcela samostatný subjekt (zapsaný spolek) s vlastním rozpočtem a účetnictvím.

Na začátku roku 2022 sdružovala RVS ČR 87 vědeckých společností s 28 800 členy. Rok 2022 byl rokem volebním, 27. dubna 2022 proběhly volby předsedy a členů Výkonného výboru na funkční období 2022–2026, do kterého společnosti navrhly celkem 16 kandidátů; ze stávajícího Výkonného výboru již dále nekandidovali I. Bičík a L. Tyllner. Z voleb vzešel nový Výkonný výbor ve složení: L. Hrouda (předseda), P. Budil (Geologická spol.), J. Dolejší (JČMF), T. Siwek (Geografická spol.) za vědy o neživé přírodě, J. Albrechtová (Spol. experiment. biologie rostlin), V. Spiwok (Spol. pro mol. biologii a biochemii), A. Šedivá (Imunologická spol.) za vědy o živé přírodě a J. Buriánek (Kriminologická spol.), J. Čechurová (Spol. E. Beneše) a J. Fischer (Ekonomická spol.) za společenské vědy. Výkonný výbor na svém dalším zasedání jednal o místopředsedech: vedle V. Spiwoka zvolil nově J. Dolejšího a na návrh odstoupujícího místopředsedy za společenské vědy J. Buriánka zvolil místo něj J. Fischera. Ve funkci tajemnice RVS pracovala v roce 2022 i nadále L. Němcová.

Na výše uvedeném plenárním zasedání byly do RVS přijaty **dvě nové společnosti**: Česká speleologická společnost (1120 členů) a Společnost pro ochranu laboratorních zvířat (90) členů. Počet společností **na konci roku 2022 dosáhl 89 a počet členů mírně převýšil 30 000**.

Nově došlo též ke kooptaci nových místopředsedů do Komise pro spolupráci s vědeckými společnostmi, která nyní pracuje v tomto složení: M. Pravdová (předsedkyně), M. Bilej, D. Honys a T. Kostelecký (za Akademickou radu AV ČR), L. Hrouda, J. Dolejší, V. Spiwok a J. Fischer (za RVS). Komise mimo jiné předkládala žádosti o dotace vědeckých společností a zprávu o činnosti Akademické radě AV ČR. Žádosti o dotace se podávaly na základě výzvy AV ČR ev. č. 1/2022 dvoukolově: (1) standardní žádosti o dotace na vědecké projekty, podávané v říjnu a řešené ve výboru RVS ČR, následně projednávané v Komisi pro spolupráci s vědeckými společnostmi a schvalované Akademickou radou od ledna do března, a (2) žádosti o příspěvky na mezinárodní spolupráci, projednávané příslušnými orgány pro daný rok v dubnu až září. Všechny žádosti byly projednávány souladu s podmínkami výzvy a Metodickým pokynem vypracovaným AV ČR.

Z další činnosti Výkonného výboru je nutno zmínit přípravu „Pravidel pro přijímání nových společností“, která byla inovována vzhledem k změně stavu RVS, a rozšíření databáze rvs.paleontologie.cz o další kolonky a vylepšení funkce stávajících, vesměs péčí tajemnice L. Němcové. Z iniciativy J. Albrechtové zaujal VV RVS na svém zasedání 2. března 2022 jasný postoj podporující Ukrajinu v rámci vzniklého konfliktu, který je trvalý a svůj smysl na stránkách RVS ztratí až po jeho vyřešení.

Většina vědeckých společností sdružuje širokou odbornou základnu včetně zájemců z řad amatérů (to platí zejména o přírodovědných společnostech), se širokou škálou

činností od vědeckých po popularizační. Obecně lze říci, že vědecké společnosti sdružené v RVS ČR trvale plní úlohu oborových jednotnicích platform – ve většině oborů jsou institucemi spojujícími odborníky z vysokých škol, Akademie věd ČR, rezortních výzkumných ústavů a studenty všech stupňů. Řada vědeckých společností má interdisciplinární charakter a některá vědecká zaměření společností nejsou zastoupena v akademických či jiných vědeckých institucích. Mnohé vědecké společnosti jsou též jediným spojením odborné veřejnosti s mezinárodními vědeckými organizacemi. V níže uvedených případech vydávají společnosti i mezinárodní impaktované časopisy. Nutno konstatovat, že aktivita každé společnosti je jiná a opravdu vynikající činnosti dosahují v kategoriích, které jsou jejich vlastní „parketou“.

A. Periodická publikační činnost má trvalou hodnotu; zejména v posledních neobvyklých rocích při omezení osobních styků byly všechny tištěné i internetové zdroje ještě významnější. Mnohé společnosti již několik desetiletí vydávají mezinárodní i národní časopisy se širokým dopadem na odbornou obec, a často i na kulturní a studentskou veřejnost. Řada z nich vychází souběžně nebo dokonce jenom v internetové online podobě. Téměř všechny společnosti pak vydávají informační bulletinů pro své členy, nezdědka i s odbornou částí s originálními výsledky.

V roce 2022 společnosti vydávaly celkem 31 mezinárodně významných časopisů (z toho 6 s impakt faktorem), 37 národních odborných časopisů, 25 webových časopisů a 39 zpravodajů. Z nejdůležitějších periodik je možno uvést příklady:

Mezinárodní cizojazyčná impaktovaná periodika: společnosti vydávají šest mezinárodních impaktovaných periodik:

- *Fottea* (Algologická, IF 2,43)
- *Preslia* (Botanická, IF 2,23)
- *Journal of Geosciences* (Geologická, IF 1,78)
- *Geografie* (Geografická, IF 1,50)
- *Plant Protection Science* (Fytopatologická, IF 1,14)
- *Chemické listy* (Chemická, IF 0,35)

Tyto časopisy vesměs z přírodovědných oborů jsou významnou vizitkou společností i RVS ČR a představují špičkovou publikační platformu pro badatele z AV ČR i VŠ. Vesměs jde o periodika vydávaná a financovaná společnostmi. Nejvíce „poskočil“ časopis *Geografie* (o 0,7 bodu), naopak oba v principu botanické časopisy po několika letech klesly. V dlouhodobém průměru jde ale stále o významný bod mezinárodní vědecké činnosti společností.

Mezinárodní cizojazyčná (anglická nebo částečně v národním jazyce) periodika bez IF: zde je výčet mnohem větší; vesměs jde o časopisy evidované v RIV, obvykle též v mezinárodních databázích typu Scopus apod.:

- *Czech Mycology* (Společnost pro mykologii)
- *Acta Societatis Zoologicae Bohemicae* (Zoologická spol.)
- *Klapalekiana* (Entomologická spol.)
- *Materials Structure* (Krystalografická spol.)
- EGRSE – *International Journal of Exploration Biophysics, Remote Sensing and Environment* (Česká asociace geofyziků)
- *Cargo: Journal for Cultural and Social Anthropology* (Asociace pro sociální antropologii)

- *Open European Journal on Variable Stars* (Astronomická spol.)
- *Cor et Vasa* (Kardiologická spol.)
- *Pedagogická orientace* (Pedagogická spol.)
- *Česká antropologie* (Antropologická spol.)
- *Česká kriminologie* (Kriminologická spol.)
- *Česká kinantropologie* (Kinantropologická spol.)
- *Journal of Landscape Ecology* (Společnost pro krajinou ekologii)
- *Journal of the Czech Musicological Society* (Společnost pro hudební vědu)
- *Religio* (Společnost pro religionistiku)
- *Politologická revue* (Společnost pro politické vědy)
- *Dějiny věd a techniky/History of Sciences and Technology* (Společnost pro dějiny věd a techniky)
- *Muzikologické forum* (Společnost pro hudební vědu)
- *Historia Slavorum occidentis 2021* (Sdružení historiků ČR)
- *Národopisný věstník* (Národopisná spol.)
- *Czech Yearbook of Public and Private International Law* (Spol. pro mezinárodní právo)
- *Hospodářské dějiny/Economic History* (Společnost pro hospodářské a sociální dějiny ČR)
- *Neograeca Bohemica 22* (Společnost novořeckých studií)
- *E-Psychologie* (Psychologická spol., jen on-line)

Obvykle jsou články publikovány anglicky, národní jazyk je vyhrazen spíše pro spolkové zprávy, jubilea nebo přehledové revue.

Česká národní odborná periodika jsou vydávána téměř polovinou vědeckých společností napříč oborovým zaměřením; příkladem těch, které jsou evidovány v RIV, mohou být:

- *Zprávy České botanické společnosti* (Botanická spol.)
- *Bryonora* (Botanická spol.)
- *Mykologické listy* (Společnost pro mykologii)
- *Sylvia* (Ornitologická spol.)
- *Geografické rozhledy* (Geografická spol.),
- *Časopis Matice moravské* (Matice moravská)
- *Pokroky matematiky, fyziky a astronomie* (JČMF)
- *Rozhledy matematicko-fyzikální* (JČMF)
- *Učitel matematiky* (JČMF)
- *Revue církevního práva* (Společnost pro církevní právo)
- *České právo životního prostředí* (Společnost pro právo životního prostředí)
- *Kosmické rozhledy* (Astronomická spol.)
- *Zprávy České archeologické společnosti* (Archeologická spol.)
- *Herpetologické informace* (Herpetologická spol.)
- *Speleofórum* (Speleologická spol.)
- *Bulletin asociace Českých chemických společností* (Chemická spol.)
- *Ptačí svět* (Ornitologická spol.)
- *Bulletin České společnosti pro biochemii a molekulární biologii* (Spol. pro biochemii a mol. biologii)
- *Bulletin České společnosti pro mechaniku* (Spol. pro mechaniku)
- *Muzikologické fórum* (Spol. pro hudební vědy)
- *Jazykovědné aktuality* (Jazykovědné sdružení)
- *Avriga – Zprávy Jednoty klasických filologů*

Vesměs jde o periodika, zaměřená i na studenty a kulturní veřejnost, kdy má smysl publikovat odborné články nebo přehledové revue v národním jazyce.

Bulletiny společností, ať už vydávané tiskem nebo na webu, přinášejí zejména spolkové, organizační zprávy a informace o národních i mezinárodních akcích.

Přesto i zde se objevují i bulletiny publikující odborné články. Příkladem mohou být *Bulletin ČSBMB* (Spol. pro molekulární biologii a biochemii), vycházející již od roku 1972 (zařazený výše mezi národními periodiky) či *Bulletin Československé společnosti mikrobiologické*; většinou jde o společnosti, kde bulletin tvoří svým způsobem český pandán k mezinárodnímu časopisu vydávanému některým z ústavů AV ČR. Mnoho z těchto bulletinů je podpořeno právě dotacemi na činnost společností cestou AV ČR.

B. Knižní publikace a sborníky z konferencí jsou další významnou publikační platformou: v roce 2021 bylo vydáno 36 knih a 49 sborníků. V knižních publikacích převládají jako obvykle společenskovědní obory, od dávných antických vystoupení po odraz moderních dějin. Z dávné historie můžeme uvést: *Horáček F.: Dión z Prúsy: Řeči na sněmu. Překlad, úvodní studie a komentář*; *Prchlík I.: Výtah z Caesarů (Epitomé de Caesaribus). Překlad, úvodní studie a komentář* (obojí Jednota klasických filologů); do kategorie dějin 19. století můžeme zařadit práce *Slováková V.: Dětství a dospívání poddaných na Moravě ve druhé polovině 18. století na příkladu slavkovského panství* (Maticе moravská); *Krutílková H.: Disciplinované buřičky. Ženy v politických stranách na Moravě do roku 1914* (Maticе moravská) a téměř k současnosti se obrací několik knižních publikací jako např. *Cesta do třetího exilu. Paměti Vojty Beneše*; *Čechurová J.: Kdo mířil na Hrad* (obojí Spol. Edvarda Beneše); *Hlavačka M., Kopáček J. (eds.): Lanna et Lanna: rodina a podnikání* (Spol. pro hospodářské a sociální dějiny); *Štemberk J., Jakubec I.: Hotel Alcron: k dějinám symbolu českého a československého hotelnictví* (Spol. pro hospodářské a sociální dějiny). Významné jsou i publikace právního nebo uměleckého charakteru: *Šturma P., Trávníčková Z.: Soudy a soudci v mezinárodním právu. Otázky výběru, nominace a volby soudců* (Spol. pro mezinárodní právo); *Dadejčík O.: Na okrajích umění. Kapitoly z rozostřené hranice mezi uměním a životem* (Spol. pro estetiku).

Z knižních publikací přírodovědných je možno vybrat: *Rudolf Brebta – život a dílo* (Spol. pro mechaniku), *Nanovláčna: teorie, technologie a použití* (Spol. pro mechaniku), příklad exkurzního průvodce *Rojík P.: Exkurze České geologické společnosti č. 49 – Krušné hory pohled z české a saské strany* (Geologická spol.) či učebnici *Talhofer V.: Matematická kartografie* (Kartografická). Za významný a rychlý počín je možno považovat vydání brožury *Mapové pomůcky pro ukrajinské děti* (rovněž Kartografická spol.).

Z téměř 50 sborníků odrážejících obvykle větší sympozia konaná převážně roku 2021 lze uvést: *Mikeš V. (ed.): Platos Cratylus: Proceedings of the Eleventh Symposium Platonicum Pragense* (Platónská spol.); *Marvan T. (ed.) et al.: Logic, Methodology and Philosophy of Science and Technology. Bridging Across Academic Cultures. Proceedings of the Sixteenth International Congress in Prague.* (Český komitét pro logiku, metodologii a filosofii vědy); *Bartlová A., Buddeus H. (eds.): Infrastruktury (dějin) umění (sborník z konference 2021)* (Uměleckohistorická společnost).

Za zmínku stojí pozoruhodná monografie *Bečvář A.: Zrcadlo kosmu* (Astronomická spol.). Sazba publikace tohoto mimořádného astronoma (autora slavného atlasu Atlas Coeli 1950) byla v roce 1949 rozmetána a péčí České astronomické společnosti byla kniha vydána na Slovensku po 73 letech.

C. Vědecká a vědecko-organizační činnost se uskutečňuje pořádáním symposií, konferencí i dalších setkání. Zatímco v roce 2020 covid-19 tuto činnost ochromil, v roce 2021 už společnosti zvládaly i online nebo kombinované setkání, takže počet velkých setkání v letech 2021 a 2022 byl obdobný: v roce 2022 se uskutečnilo 81 mezinárodních konferencí, seminářů a workshopů, v nichž byla vědecká společnost hlavním pořadatelem nebo spolupořadatelem, 35 česko-slovenských a 36 národních odborných a vědeckých setkání; čísla vypovídají o akcích nad 50 lidí.

Z mezinárodních konferencí a kongresů, kterých se účastnilo několik stovek účastníků a jejichž hlavním organizátorem byla vědecká společnost, lze uvést několik setkání mimořádných velikostí a dosahem; vesměs přitom jde o setkání, organizovaná některou ze společností:

- *European Polymer Congress* (Chemická, 859 účastníků, týden Kongresové centrum)
- *56th Conference: Advances in Organic, Bioorganic and Pharmaceutical Chemistry – Liblice 2022* (Chemická, 3 dny, 200 účastníků)
- *MESIA (Middle Europe Societies of Immunology and Alergology)* – mezinárodní konference imunologů (Imunologická, 4 dny, 200 účastníků)
- *Equadiff 15* (JČMF, spolu s MU, 300 účastníků)
- *29. Kongres Československé společnosti mikrobiologické* (Mikrobiologická, 350 účastníků)

V roce 2022 už netřeba zdůrazňovat, že šlo vesměs o setkání naživo, nejvýše se streamováním některých zahraničních přednášejících. Pro následující výčet dalších konferencí, byť drobnějších, ale vždy alespoň s 50 aktivními účastníky je třeba zdůraznit opravdu mezinárodní rozměr často pravidelných (a mnohdy ještě česky nazývaných) setkání: přednáškovou řečí byla téměř vždy angličtina a účastnil se jich nezanedbatelný počet zahraničních účastníků, zejména přednášejících. Proto zde najdeme příklady, které byly v nedávné minulosti uváděny v česko-slovenských nebo až národních přehledech:

- *XXV. Kongres České geografické společnosti a 18. Kongres Slovenskej geografickej spoločnosti* (Geografická spol., 225 účastníků)
- *13th CZECH-POLISH-SLOVAK SEMINARIUM: Geography for times in disarray* (Geografická spol.)
- *Food, -microbiota and Immunity* (Imunologická spol.)
- *European Cave Rescue Association Meeting* (Speleologická spol. – konference pro záchranáře!)
- *XII. bienální konference ČSE* (Ekonomická spol.)
- *The 26th International Conference on Sexual Plant Reproduction* (Spol. pro experim. biologii rostlin)
- *Morphology 2022, 58th Lojda Symposium on Histochemistry* (Spol. histo- a cytochemická)
- *Conference on Nature Restoration Law 2022* (Ornitologická spol.)
- *XXII. Interdisciplinary Meeting of Young Scientists* (Spol. pro biochemii a mol. biologii)
- *Functional Organization of the Cell Nucleus Symposium* (Spol. pro buněčnou biologii)
- *Ekologie 2022 – 8. konference České společnosti pro ekologii* (Ekologická spol.)
- *XVIII Discussions in Structural Molecular Biology and 5th User Meeting of CIISB* (Spol. pro strukturní biologii)
- *Sjezd SLG a 55. výroční cytogenetická konference* (Biologická spol.)
- *16th Multinational Congress on Microscopy (16MCM)* (Mikroskopická spol.)
- *24th Heart of Europe Bio-Crystallography Meeting* (Krystalografická spol.)
- *13th International Conference on Kinanthropology* (Kinantropologická spol.)
- *X. Kriminologické dny* (Kriminologická spol.)
- *XIVth Czech and Slovak Parasitological Days* (Parazitologická spol.)
- *51st Jirovec's Protozoological Days* (Parazitologická spol.)
- *63. konference České algologické společnosti* (Algologická spol.)
- *52. sjezd České anatomické společnosti – Morphology 2022* (Anatomická spol.)

Také v případě česko-slovenských a národních setkání najdeme příklady mohutných konferencí s účastí několika stovek participantů; za všechny lze uvést dva loňské mimořádné případy:

- *XXXIX. Sjezd českých a slovenských alergologů a klinických imunologů a XVIII kongres českých a slovenských imunologů. Alergologie a imunologie – éra po covidu-19* (Imunologická spol., 1000 účastníků)
- *12. sjezd českých historiků – Profesní setkání historiček a historiků ČR* (Sdružení historiků ČR, 588 účastníků)

Obecně se mezi oběma kategoriemi stírá hranice; nejenom, že Československá biologická společnost nebo Česko-slovenská společnost mikrobiologická vytrvaly společně přes 30 let, ale v dobré polovině společností trvá zvyk setkání společných, resp. místem pořádání střídavých, například:

- *Proměny výchovy a vzdělávání a jejich reflexe v pedagogickém výzkumu: XXX. výroční konference ČAPV* (Asociace pedagogického výzkumu)
- *XI. sjezd České botanické společnosti – Botanický výzkum a jeho praktické aplikace* (Botanická spol.)
- *Velkoplošná ochrana a obnova biodiverzity* (Botanická spol., přesunutá konference 2021)
- *XXII. Česká a slovenská konference o ochraně rostlin (XXII. Czech and Slovak Conference on Plant Protection)* (Fytopatologická spol.)
- *Symbióza trestního práva a kriminologie – k odkazu prof. Oto Novotného* (Kriminologická spol.)
- *XIX. konferencia Slovenskej limnologickej spoločnosti a České limnologické společnosti* (Limnologická spol.)
- *Meteorologická konference Jizerka 2022 o horské meteorologii* (Meteorologická spol.)
- *Monitoring a detailný výskum pôdnych vlastností ako účinný nástroj manažmentu a ochrany pôd* (Pedologická spol.)
- *Společnost v sociologické perspektivě: 11. olomoucká podzimní sociologická konference a Desáté Česko-slovenské sociologické dny* (Sociologická spol.)
- *74. sjezd chemiků* (Chemická spol., 300 účastníků)
- *Biodiverzita v zemědělské krajině: Současná situace, vize a zkušenosti z praxe* (Spol. pro krajinnou ekologii)
- *XXV: Biologické dny – Od nádorové biologie po precizní onkologii* (Biologická spol.)
- *39. Psychologické dny* (Psychologická spol.)
- *Speciální užití dřeva v historických stavbách (STOP)*
- *Celostátní ornitologická konference ČSO: Ptáci v měnícím se světě* (Ornitologická spol., 320 účastníků)
- *XX. ročník setkání historiků a příznivců orální historie na hradě Sovinec* (Asociace orální historie)
- *51. konference České demografické společnosti* (Česká demografická spol.)
- *16. Kartografický den Olomouc* (Kartografická spol.)
- *Oborové didaktiky: inventura (p) o velké přestávce* (Pedagogická spol.)
- *Menexenos: XIII. české platónské symposium* (Platónská spol.)
- *Speleofórum* (Speleologická spol.)
- *Entomologické dny 2022* (Entomologická spol.)
- *Ptáci a svět v pohybu* (Ornitologická spol.)
- *XXII. letní škola JČMF ROBUST 2022* (Statistická spol.)
- *Biomateriály a jejich povrchy XV.* (Spol. pro kompozitní a uhlíkové materiály)

D. Akce pro školy všech stupňů

Podpora výuky na školách všech typů je evergreenem každoroční zprávy, a diverzita činností je asi největší. Co si v této kapitole představí: středoškolské olympiády, přípravné akce pro zájemce z řad SŠ jako výběrová příprava na VŠ, kurzy a exkurze pořádané jako pro SŠ tak VŠ studenty, speciální didaktické akce pro učitele,

a dokonce akreditované doktorandské kurzy, stojící vlastně mezi výukou a profesionálním výzkumem. A do toho popularizační „megaakce“ oslovující širokou kulturní veřejnost.

Začněme doktorským studiem, kde bychom mohli příklady uvést jak v předchozí kapitole, tak zde; organizační i odborná křídla tvoří vědecké společnosti, jakkoliv se akce uskutečňují v prostorách VŠ:

- *31th Annual Student Conference Week of Doctoral Students (WDS'22)* (Astronomická spol., 114 účastníků)
- *Úvod do R pro demografy 2022* (Demografická spol.)
- *Fytopatologie - studijní program* (Fytopatologická spol., akreditace na UPOL)
- *ESID Fall School 2022 - ESID Junior mezinárodní* (Imunologická spol.)
- *18. Mezinárodní seminář doktorandů didaktiky chemie a příbuzných doktorandských studijních programů* (Chemická spol., didaktika)
- *Pokroky v mikrobiologii* (Mikrobiologická spol., pro doktorandy)

Dlouhodobější laboratorní kurzy a terénní exkurze jsou obvykle v gesci přírodovědných společností; mnohdy jde o spolupráci s VŠ, ale častěji o samostatné akce, sloužící konzultativně a výukově i pro absolventy z praxe:

- *Chantransia 2022* (Algologická spol.)
- *Floristický (botanický) kurz Přerov a Česko-slovenský floristický kurz Senica* (Botanická spol.)
- *Určovací kurz zooplanktonu 2022: Copepoda* (Limnologická spol.)
- *Kurs Mikroskopie materiálů* (Mikroskopická spol.)
- *Determinační kurz pro hydrobiology* (Algologická spol.)

Didaktická a publikační činnost pro (střední) školy je zejména doménou JČMF: Připomeňme její časopisy i další akce:

- *Učitel matematiky, Rozhledy matematicko-fyzikální a Pokroky matematiky, fyziky a astronomie* (uvedené již ve výčtu periodik)
- *Soutěž VŠ studentů ve vědecké a odborné činnosti v didaktice matematiky*
- *42th Winter School Geometry and Physics for foreigners*
- *Veletrh nápadů učitelů fyziky*

Do stejné kategorie dále patří všechny olympiády nad nimiž mají společnosti gesci napříč SŠ i ZŠ: *Astronomická, Matematická, Fyzikální, Chemická, Zeměpisná*. Velmi chvályhodnou aktivitou je akce Ekonomické společnosti *Experti do škol*, nabízející školám seznámení studentů s praktickými aspekty ekonomie a práva (nad rámec standardní občanské nauky).

Zvyšuje se také účast na velkých popularizačních akcích pro školy i veřejnost; některé mají delší tradici, jiné vznikly za covidu-19 ve chvílích uvolnění. Jejich hlavním znakem je masivnost, dobrá propagace, špičkoví mladí a zapálení „vedoucí“ a trvalá stopa kontaktů, končící po létech často špičkovými absolventy oborů. Nelze nezmínit, že inspirace těchto mnohých akcí pochází z Týdne vědy a techniky, od roku 2021 po novým názvem Týden Akademie věd ČR.

- *VědaFest* (Spol. pro biochemii a mol. biologii)
- *Chemie na Slezskostravském hradě* (Chemická spol.)
- *Dny Geografie* (Geografická spol.)

Samostatnou kapitolou jsou školní a veřejnostní akce dvou velkých přírodovědných společností, Ornitologické a Astronomické; u ornitologů se opakovaly úspěšné akce z roku 2021 – *Ornitolog na drátě* (10 online výstupů místo exkurzí v lockdownu); *Zimní vycházky, Vítání ptačího zpěvu, Festival ptactva a lektorované vycházky za*

ptáky (pro laiky, 1500 účastníků), dále nově *Kurz určování ptáků*, akce *Ornitologická akademie* a další ročník popularizačního časopisu *Ptačí svět* (vedle odborného periodika *Sylvia*). Popularizace ptáků je díky v posledních desetiletích oblíbenému „birdwatchingu“ snadnější než u jiných přírodnin, přesto je třeba ji zvlášť ocenit. Minimálně 25 akcí přímo pro školy má ve svém portfoliu Astronomická společnost: vedle mnoha přednášek jde o častá pozorování v síti hvězdáren, kdy počet účastníků přesáhl 1000.

Nelze pominout skutečnost, že téměř polovina společností oceňuje jak učitele, tak studenty za jejich publikace či výuku již delší čas cenami nesoucimi jména významných českých vědců (je možno si je najít v příslušné kapitole databáze rvs.paleontologie.cz). Veškerých aktivit podpory výuky je v databázi na více místech přes 200.

E. Přednášková, výstavní a další popularizační činnost

Těžiště činnosti většiny vědeckých společností spočívá v jejich přednáškových, popularizačních a jiných spolkových, často mezioborových aktivitách. V roce 2022 společnosti uspořádaly (mimo výše uvedené akce) 499 přednášek, exkurzí či seminářů, 24 výstav a 189 mediálních vstupů a vysílání, které stimulují zájem veřejnosti a především studentů o vědeckou práci a podporují i aplikace nových poznatků. Jakkoli jde o drobné, mnohdy jednorázové akce, zviditelňují vědecké společnosti mimo odbornou obec, mezi kulturní veřejností, a dokazují, že v popularizaci vědy mají vědecké společnosti opravdu nezastupitelnou úlohu.

Uvedme tři neobvyklé výstavní počiny: *300 let Müllerovy mapy Čech* (Kartografická spol.) – výstava v NTM Praha byla otevřena v roce 2020 pouhý týden a uzavřena pro covid-19; tisk mapy byl dokončen v roce 1722, a proto byla výstava otevřena ještě v závěru roku 2022; dále *Microscopic gallery – the best of 16MCM in Brno* (Mikroskopická spol.): Výstava mimořádných mikroskopických fotografií v rámci pořádání 16. Mezinárodního mikroskopického sjezdu v Brně přístupná též veřejnosti; do třetice *Antonín Bečvář – astronom, který miloval mraky* (Astronomická spol.) – repríza výstavy uspořádaná ve slovenské Rimavské Sobotě.

F. Přínos pro společnost

Covid-19 a témata s ním spojená zmizel z hlavních zpráv. Jsou však společnosti, které stále oslovuje. Příkladem je *Světový den imunologie* (Imunologická spol.) s řadou akcí na konci dubna po celé republice; za přínosné je třeba považovat zejména přednášky a diskuse o vakcinaci a jejich účincích, oproštěné od „fake news“.

Hlavními společenskými tématy, které se ukazují v činnosti společností, je životní prostředí, ekonomika, válka v Evropě a migrace a vzájemná komunikace. Inflační a měnové politice se věnovala řada přednášek Ekonomické společnosti. Významná stanoviska vydala Ekologická společnost: *Prohlášení České společnosti pro ekologii k požáru v národním parku České Švýcarsko* a *Prohlášení České společnosti pro*

ekologii k absenci široké odborné diskuze k chystané novelizaci zákona o ochraně přírody a krajiny.

Společnosti zaujaly jednoznačně odmítavé stanovisko k agresi na Ukrajině a vyjadřují jej různými způsoby; zde je třeba zmínit i okamžitou a trvalou reakci Rady vědeckých společností (viz web RVS); A promptní vydání již zmíněných *Mapových pomůcek při ukrajinské děti* (Kartografická spol.).

G. Činnost a členství v mezinárodních organizacích

Vědecké společnosti byly zapojeny do činnosti 170 mezinárodních vědeckých oborových organizací světové nebo evropské úrovně. Řada jejich zástupců jsou přitom členy řídicích orgánů těchto organizací. Počet těchto organizací se v posledních letech zvýšil tím, že se do RVS inkorporovaly vědecké komitety, spravované do roku 2018 samotnou Akademií věd, kde je účast v mezinárodních organizacích stěžejní náplní.

Spolupráce a úhrada členských příspěvků do těchto organizací je podporována z různých zdrojů. V rámci podpory ze strany AV ČR (Výzva č. 1/2021) bylo v kategorii projektů na příspěvek do mezinárodních organizací v roce 2022 podpořeno **44 společností na celkem 66 členství v mezinárodních organizacích**; jde o světové nebo evropské společnosti, na jejichž činnosti se vědecké společnosti podílejí, často i účastí v mezinárodních orgánech. Tyto projekty byly podpořeny 100% výší dotace, jejich administraci plně zajišťovali pracovníci oddělení dotací Ekonomického odboru AV ČR (a současně tajemníci Komise pro spolupráci s vědeckými společnostmi) V. Nedvídek, L. Novotná a J. Čulík.

H. Další činnosti společností

Důležitou aktivitou společností a RVS ČR je i tvorba a zpřístupnění jejich internetových stránek. Naprostá většina společností spravuje své vlastní webové stránky, které obsahují mnoho důležitých informací nejen pro zájemce o vědecký výzkum, ale i pro média. Výjimečným webem je stále oblíbený www.astro.cz (Česká astronomická společnost), který zaznamenal i v postcovidové době přes 1,5 milionu návštěv.

Obtížně zařaditelnou aktivitou je např. vedení panevropského monitoringu výskytu ptáků *Pan-European Common Bird Monitoring Scheme* a *datábase rozšíření ptáků v ČR*, do níž její členové v daném roce vložili 689 000 údajů (Ornitologická spol.); další inovací je zavedení *Parazitologické poradny pro veřejnost* (Parazitologická spol.). Vesměs jde o originální aktivity.

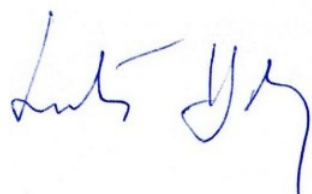
Významným osobnostem vědních oborů nebo nadějným mladým badatelům společnosti předaly celkem 60 ocenění jako uznání jejich vynikající práce. Obecně možno konstatovat zvyšující se podíl cílené podpory mladých vědeckých pracovníků do 35 let, kvalitních publikací pracovníků v téže věkové kategorii či odměňování nejlepších přednášek či posterů na konferencích a sympoziích bez ohledu na věk.

Závěrem

RVS ČR v roce 2022 posoudila a v oponentském řízení navrhla AV ČR k podpoře celkem 137 žádostí o podporu na činnost od celkem 71 vědeckých společností; současně byly podpořeny žádosti 44 společností na celkem 66 členství v mezinárodních organizacích.

Celkem bylo podpořeno 75 společností; zdánlivá diskrepance oproti celkovému počtu sdružených společností je dána tím, že některé společnosti nežadají o podporu každý rok.

Bohatá činnost RVS ČR je umožněna aktivitou tisíců členů vědeckých společností, v neposlední řadě ale i vstřícným postojem AV ČR, díky jejíž rozpočtové kapitole je činnost RVS ČR financována. Veškeré podrobnosti o činnosti je možno nalézt na webové stránce RVS ČR <http://rvs.paleontologie.cz/>.

doc. RNDr. Lubomír Hrouda, CSc.
předseda RVS ČR

